

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2024_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньо-професійною програмою **Фінанси, фінансовий менеджмент**
та страхування

на тему: **«Управління фінансовою діяльністю малого підприємства»**

Виконавець:

студент факультету **ФБС**
Ткаченко Віктор Вікторович
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Лапіна Ірина Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Поняття та принципи фінансової діяльності малого підприємства...	6
1.2. Цілі та завдання управління фінансовою діяльністю малого підприємства.....	13
1.3. Методи оцінки фінансового стану малого підприємства.....	17
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА ПП «ТЕХОГЛЯД 2017».....	23
2.1. Тенденції розвитку малого бізнесу в Україні	23
2.2. Аналіз фінансового стану та фінансових показників діяльності малого підприємства ПП «Техогляд 2017»	28
2.3. Аналіз ефективності фінансової діяльності малого підприємства ПП «Техогляд 2017».....	41
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА ПП «ТЕХОГЛЯД 2017».....	53
3.1. Фінансове забезпечення фінансової діяльності підприємств малого бізнесу в сучасних умовах господарювання	53
3.2. Напрями підвищення ефективності фінансової діяльності ПП «Техогляд 2017».....	58
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	82

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. З огляду на неадекватність або застарілість сучасних методів управління економікою в контексті сучасної України, вкрай важливо розробити нові стратегії, які можуть підвищити ефективність економічної діяльності малих підприємств. Отже, виклики, пов'язані з раціональним структуруванням фінансів та оптимізацією їх використання, є актуальними для малого бізнесу. Вирішення цих проблем має ключове значення для підтримки безперебійного виробничого процесу та підвищення прибутковості.

Важливість цього предмету також пояснюється тим фактом, що економіка багатьох розвинутих країн спирається на діяльність малого бізнесу, який є прямим відображенням економічної активності серед населення в цілому. Ефективне управління фінансами відіграє ключову роль у підвищенні продуктивності малих підприємств, оскільки аналіз фінансових показників слугує практичним підходом до виявлення проблем компанії та служить основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Значна більшість малих підприємств відчуває обмежену економічну ефективність через значний знос основних фондів та обмеження, пов'язані з недостатніми фінансовими ресурсами для модернізації та оновлення. На жаль, багато малих підприємств, як правило, не помічають значення стратегічного фінансового планування та розвитку, нехтуючи переважаючими тенденціями у своїй фінансовій діяльності.

Дослідженню фінансової діяльності малого бізнесу та підвищенню її ефективності присвятили свої наукові дослідження видатні закордонні та вітчизняні економісти. Яскравими прикладами є роботи Ван Горна Дж.К., А.Б. Мокрицька А.Б., Гавкалова Н.Л., Франчук Ю.О., Страшинська Л.В., Боцора Л.О., Мадрига Г.М.

У своїх працях вони досліджують особливості процесу управління та проблеми здійснення фінансової діяльності суб'єктами малого бізнесу. В

сучасних мінливих умовах подальшого більш глибокого дослідження потребують питання щодо пошуку нових шляхів і способів управління фінансами малих підприємств. А це свідчить про актуальність обраної теми та доцільність проведення наукового дослідження.

Метою даної роботи є дослідити теоретичні та практичні засади управління фінансовою діяльністю малого підприємства та надати пропозиції щодо їх удосконалення. У зв'язку з цим ставляться такі **завдання**:

Для досягнення зазначеної мети було поставлені та вирішені наступні завдання:

- визначити поняття та принципи фінансової діяльності малого підприємства;
- дослідити цілі та завдання управління фінансовою діяльністю малого підприємства;
- з'ясувати методи оцінки фінансового стану малого підприємства;
- розглянути тенденції розвитку малого бізнесу в Україні;
- провести аналіз фінансового стану та фінансових показників діяльності малого підприємства ПП «Техогляд 2017»;
- провести аналіз ефективності фінансової діяльності малого підприємства ПП «Техогляд 2017»;
- визначити напрями фінансового забезпечення фінансової діяльності підприємств малого бізнесу в сучасних умовах господарювання;
- запропонувати напрями підвищення ефективності фінансової діяльності ПП «Техогляд 2017».

Об'єктом дослідження є економічні процеси, що виникають при управлінні фінансовою діяльністю малого підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні підходи, що відображають особливості ефективного управління фінансовою діяльністю малого підприємства.

Методи дослідження. У процесі проведення даного дослідження використовувалося поєднання загальнонаукових та специфічних методів дослідження. Ці методи включали структурний і логічний аналіз, аналіз і синтез, систематичну оцінку, індукцію, групування, економічний аналіз, графічний аналіз і специфікацію. Кожен із цих методів відіграв вирішальну роль у побудові структури роботи, уточненні понять, оцінці динаміки та структури ключових показників, а також у кращому розумінні діяльності компанії.

Інформаційну базу для цього дослідження склали різноманітні законодавчі та нормативні документи, такі як Господарський кодекс України, Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Закон України «Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку» та «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». Крім того, використано дані Державної служби статистики України та наукові праці як зарубіжних, так і вітчизняних економістів. Крім того, до інформаційної бази також включено баланс та звіт про фінансові результати ПП «Техогляд 2017» за 2021 – 2023 роки.

Результати наукового дослідження були опубліковані у збірнику VIII Студентській науково-практичній конференції факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи України» (ОНЕУ, квітень, 2024 рік.).

Структура роботи включає зміст, вступ, три розділи, висновки, список використаної літератури та додатки. Загальний обсяг роботи – 81 сторінка (без додатків), вона містить 14 рисунків, 16 таблиць і 3 додатка. Список літератури складається з 53 джерел.

ВИСНОВКИ

Провівши ретельний аналіз, ми можемо зробити наступні висновки з дослідження. Сектор малого бізнесу, який економічно визначається в рамках ринкової економіки, є важливим індикатором соціально-економічної та політичної стабільності. Рівень розвитку та конкурентоспроможності в цьому секторі має життєво важливе значення для визначення стійкості компанії до внутрішніх і зовнішніх збоїв.

Генерація фінансових ресурсів є важливою для надання фінансової допомоги малому бізнесу. Цей процес є унікальним, оскільки в ньому беруть участь фізичні особи-підприємці та малі підприємства. Специфіка виробничо-фінансової діяльності підприємства значною мірою впливає на вибір джерел фінансування та їх склад, включаючи обсяг, мету, форми та види цієї діяльності.

Здатність компанії вміло керувати своїм фінансовим станом залежить не лише від мети її впровадження, а й від своєчасності використання підходу до її оцінки, узгодження його з поточним етапом і цілями зростання та відповідності вимогам, що висувуються податковою середовище для малого бізнесу. Перелік дій, спрямованих на покращення фінансового стану, є унікальним для кожної компанії, залежно від її галузі, категорій продукції, ринкової ситуації, регіональної інфраструктури, системи управління, виробничих та адміністративних витрат, техніко-технологічної складової та інших факторів.

Аналізуючи тенденції розвитку малого бізнесу в Україні, стає очевидним, що ці суб'єкти займають помітне місце в економіці країни та демонструють ознаки покращення за останні роки. Однак важливо зазначити, що незважаючи на таку позитивну траєкторію, потенціал малого бізнесу в Україні ще не реалізований. Зокрема, є можливості для зростання з точки зору збільшення можливостей працевлаштування, сприяння структурній модернізації, сприяння інноваціям і задоволення потреб внутрішнього ринку.

На жаль, нестабільний політичний та економічний клімат у поєднанні з несприятливими наслідками пандемії коронавірусу продовжує створювати значні проблеми для малого бізнесу в Україні.

Наш аналіз зосередився на фінансовому стані та результатах діяльності ПП «Техогляд 2017» і виявив збільшення обсягів його діяльності в попередньому році. Крім того, оцінка ліквідності балансу показала відсутність абсолютної ліквідності ПП «Техогляд 2017». Крім того, було встановлено, що ПП «Техогляд 2017» можна вважати фінансово стабільним через його незалежність від зовнішніх джерел фінансування.

Аналіз фінансової стійкості ПП «Техогляд 2017» показує, що на даний момент підприємство стикається з фінансовою нестабільністю, оскільки всі показники мають недостатні значення. Проте в динаміці цих показників спостерігається позитивна тенденція. Варто зазначити, що за останні три роки у ПП «Техогляд 2017» покращилася ефективність використання обігових коштів. Крім того, у ПП «Техогляд 2017» відбулося збільшення фондівіддачі основних засобів. При тому, що всі показники рентабельності ПП «Техогляд 2017» позитивні, тобто досліджуваний період підприємство закінчило зі прибутковою господарською діяльністю. Імовірність банкрутства ПП «Техогляд 2017» знижується в динаміці. Для вирішення питання фінансової підтримки малого підприємництва необхідно створити сприятливі умови для самофінансування та розробити механізм часткового погашення з місцевих бюджетів процентних ставок за кредитами, наданими суб'єктам малого підприємництва на інвестиційні цілі. Крім того, розвитку малого підприємництва може сприяти створення регіональних баз інвестиційних пропозицій малих підприємств та проведення регіональних конкурсів (тендерів) на закупівлю товарів і послуг у малих підприємств за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Крім того, залучення підприємців до виконання регіональних замовлень також може сприяти розвитку малого бізнесу.

Підтримка малого бізнесу, як правило, складається з аналогічного набору заходів, хоча конкретні деталі відрізняються від країни до країни. Деякі країни використовують цю систему для надання субсидій підприємствам. Комплекс заходів, як правило, охоплює гарантії кредитів і вигідні умови кредитування, тимчасове припинення провадження у справі про банкрутство, відстрочення та зменшення податкових платежів, а також скасування штрафів і пені за прострочення.

Формальна структура малого бізнесу відіграє вирішальну роль в економічній системі, слугуючи життєво важливим компонентом, який заповнює прогалини та подолає диспропорції в розвитку. Незважаючи на недооцінку, цей сектор має важливе значення в багатьох країнах, впливаючи не лише на рівень зайнятості, але й на використання ресурсів і мобільність. Малі підприємства особливо схильні до венчурного капіталу, часто виступаючи рушійною силою не лише економіки, але й науково-технічного прогресу. Для вирішення питання фінансової підтримки розвитку малого підприємництва необхідно створити сприятливі умови для самофінансування та запровадити механізм часткового погашення з місцевих бюджетів процентів за кредитами, наданими суб'єктам малого підприємництва на інвестиційні цілі.

Проведено оцінку потенціалу підвищення фінансової діяльності ПП «Техогляд 2017». Оцінка розкрила кілька можливостей підвищення рентабельності та загального прибутку компанії, що зрештою призведе до більш ефективної фінансової діяльності. Одним із можливих напрямків покращення фінансово-господарської діяльності ПП «Техогляд 2017» є збільшення вхідних грошових потоків та зменшення вихідних грошових потоків. Крім того, оптимізація розміру дебіторської заборгованості та її рефінансування може слугувати суттєвим резервом для підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства. Зменшивши суму дебіторської заборгованості, ПП «Техогляд 2017» може збільшити грошову частину свого оборотного капіталу та прискорити його оборотність.

План реструктуризації дебіторської заборгованості ПП «Техогляд 2017» має поширюватися на різні види дебіторської заборгованості, в тому числі за товари, роботи, послуги та іншу поточну дебіторську заборгованість. Оптимізація процесів управління дебіторською заборгованістю в компанії повинна бути зосереджена на розробці управлінських моделей, які дозволяють точно прогнозувати надходження грошових коштів від клієнтів, своєчасне погашення власних зобов'язань компанії, а також належне відстеження витрат і вигод від управлінських рішень щодо надання кредитів клієнтам. Крім того, для підвищення фінансової ефективності ПП «Техогляд 2017» вкрай важливим є послідовне прогнозування та моніторинг його фінансової діяльності.

Для сприяння розвитку малого підприємництва необхідно створити регіональні майданчики для представлення інвестиційних пропозицій малих підприємств та заохочення проведення регіональних конкурсів на закупівлю товарів і послуг за кошти державного та місцевих бюджетів. Крім того, підприємці повинні мати можливість брати участь у виконанні регіональних контрактів. Хоча підтримка, що надається малому бізнесу, може відрізнятись залежно від країни, зазвичай вона включає схожий набір заходів. Деякі країни використовують цю систему для надання субсидій підприємствам. Ці заходи часто складаються з гарантій кредитів і вигідних умов позик, тимчасового припинення процедури банкрутства, відстрочки та зменшення податкових платежів, а також відмови від штрафів і пені за прострочення платежів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко І. В. Фінансове забезпечення як фактор розвитку конкурентоспроможності підприємства. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 2 (26). С.70–74.
2. Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту : навч. посіб. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2007. 182 с.
3. Бойчик, І.М. Економіка підприємства : навч.посіб. Київ : Атіка, 2007. 528 с.
4. Боцьора Л. О. Фінансовий механізм розвитку малого підприємництва в Україні : дис. на здобуття наук. ступеня канд. економічних наук. Львів, 2015. 92 с.
5. Боцьора Л.О. Фінансовий механізм розвитку малого підприємництва в Україні: дис. на здобуття наук. ступеня канд. економічних наук. Львів, 2015. 182 с.
6. Вдовенко Л. О., Сушко Н.М., Фаюра Н.Д. Фінанси : навч. посіб. Київ. : ЦУЛ, 2010. 152 с.
7. Власова, А.В. Бухгалтерський облік : підруч. Київ : ЦУЛ, 2013. 543 с.
8. Гайдуцький П.І., Демченко С.М. Розвиток підприємництва в Україні : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2013. 248 с.
9. Галасюк В.І. Економіка України: пандемія Covid-19, нова економічна реальність, рекомендації. *Економічний вісник*. 2020. № 12.1 (40). С. 22-26
10. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
11. Говорушко Т. А. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу : монографія. Київ : Логос, 2013. 204 с.
12. Гринкевич С.С., Михалевич М.А. Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових

- перетворень. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018, № 18.5. С. 110 – 114.
13. Грищенко, О.В. Аналіз і діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства : навч. посіб. навч. посіб. Київ : Атіка, 2013. 112 с.
 14. Дивеев-Кириленко О. Р. Проблеми розвитку малого і середнього бізнесу в Україні : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 255 с.
 15. Донцова Л.В., Никифорова Н.А. Аналіз фінансової звітності : підруч. Миколаїв : Видавництво «Справа і Сервіс», 2015. 312 с.
 16. Єфімова, О.В. Аналіз фінансової звітності : навч посіб. Київ : Омега-Л, 2006. 408 с.
 17. Кир'янова З. В. Аналіз фінансової звітності : навч. посіб. Суми : Юрайт, 2013. 429 с.
 18. Козлова, Є. П. Бухгалтерський облік в організаціях : підруч. Миколаїв : Фінанси і статистика, 2009. 752 с.
 19. Кох Р. Менеджмент і фінанси: від А до Я / пер. з англ. В.В, Швецова. СПб. : Пітер, 2006. 496 с.
 20. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз : підруч. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 392 с.
 21. Лаврухіна Н.В., Казанцева Л.П. Фінанси підприємств : підруч. Суми : МЕСИ, 2004. 345 с.
 22. Ламанов С. В. Система завдань управління оборотним капіталом підприємства. *Управління розвитком*. 2011. №1 (98). С.14-18
 23. Лапіна І.С., Емануїлова Г.О. Особливості розвитку та сучасний стан малого бізнесу в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. Науки: економіка, політологія, історія. 2016. – № 9 (241). с. 98-112.
 24. Лихота Ю. Фінансова стратегія управління підприємством. *Фінанси України*. 2014. № 2. С. 86-88
 25. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Львів : Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.

26. Мельнікова І. Є. Аналіз сучасних підходів до визначення сутності та структури фінансових ресурсів підприємства. *Вісник КТУ*. 2011. № 29. С. 28–30.
27. Мізюк Б. Особливості стратегічного управління підприємствами. *Фінанси України*. 2008. № 12. С. 31-36
28. Момот Т.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : ЦУЛ, 2010. 183 с.
29. Олексюк О.І. Економіка результативності діяльності підприємства : монографія. Київ : КНЕУ, 2008. 362 с.
30. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін. Фінанси підприємств : підруч. / КНЕУ Київ, 2014. 546с.
31. Поляк Г.Б. Фінанси. Грошовий обіг. Кредит : підруч. Київ : ЮНІТИ-ДАНА, 2008. 451 с.
32. Порядин В. С. Аналіз існуючих методів оцінки економічної ефективності діяльності підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 19. С. 16-24.
33. Примаченко К. О., Домбровська С. О. Підприємництво в Україні: проблеми та пріоритетні напрями розвитку. *Економічний простір*. 2020. № 158. С. 59-63.
34. Рогов Г. Показники фінансової стійкості в системі стратегічного управління підприємством. *Економіст*. 2015. №7. С. 50-53.
35. Романова Т. В. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2015. №4. С. 87-89.
36. Савицька О. М., Салабай В. О. Особливості методології оцінювання ефективності та результативності в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємства. *Сучасні підходи до управління підприємством*. 2019. №24. 2019. С. 152.
37. Салькова І.Ю., Римар А.Ю. Основи забезпечення фінансової безпеки. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 20. С. 889-893.
38. Самсонов Н.Ф. Фінанси : підручник. Суми : Вища освіта, Юрайт-Издат,

2009. 385с.
39. Скібіцька Л.І., Скібіцький О.М. +С 42 Менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 416 с.
 40. Соляник Л.Г. Організаційно-економічний механізм управління оборотними активами та джерелами їх фінансування. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2011. № 4. С. 48 – 57.
 41. Сторонянська І. З., Беневська Л. Я. Економіка регіонів України під дією викликів пандемії COVID-19. *Регіональна економіка*. 2020. № 2(96). С. 5-16.
 42. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2013. 547 с.
 43. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія. Київ : КНЕУ, 2014. 268 с.
 44. Тихонов Є. Управління оборотними засобами підприємства : підруч. Суми : Довкілля, 2016. 155 с.
 45. Ткаченко В.В. Особливості розвитку малого бізнесу в Україні в умовах війни. *Матеріали VIII Студентської науково-практичної конференції факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи України»*. ОНЕУ. 2024. С. 132 – 134.
 46. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 424 с.
 47. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Лапіна І. С., Гончаренко О. М. та ін.; за заг. ред. І. С. Лапіної. Одеса: Атлант, 2016. 313 с.
 48. Футало Т. В. Методичні аспекти аналізу соціально-економічної ефективності підприємств роздрібною торгівлі : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2013. 508 с.
 49. Чобіток В.І., Зайцева І.С. Управління фінансовою діяльністю підприємства: теоретичні аспекти. *Стратегічні орієнтири розвитку національної економіки*. 2013. № 14. С. 303-310.
 50. Швиданенко Г.О., Теплюк М.А., Декрет І.І. Забезпечення конкурентних

- переваг у контексті формування ресурсного портфеля підприємства. *Молодий вчений (Економічні науки)*. 2016. № 12.1 (40). С. 1001– 1005.
51. Шляга О. В. Шляхи підвищення ефективності роботи підприємства. *Сучасні підходи до управління підприємством*. 2018. №22. С. 103-105.
52. Шуляк П.М. Фінанси підприємства : підруч. Київ : Видавничий «Дашков і Ко», 2002. 496 с.
53. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства : теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. №12. С. 174–177.